

Tisdagen den
7 mars 1978

Tisdagen den 7 mars

kl. 15.00

Meddelande om val

§ 1 Justerades och upplästes protokollet för den 27 februari.

§ 2 Upplästes och lades till handlingarna följande till riksdagen inkomna skrivelser:

Till riksdagen

Jag har i dag på hans egen begäran entledigat statsrådet och chefen för arbetsmarknadsdepartementet Per Ahlmark. Jag har samtidigt till statsråd och chef för arbetsmarknadsdepartementet utsett riksdagsledamoten Rolf Wirtén. Till ställföreträdare för statsministern har jag utsett statsrådet Ola Ullsten.

Stockholm den 7 mars 1978

Thorbjörn Fälldin

Talmannen meddelade att Per Ahlmark denna dag återtagit sin plats i kammaren, varigenom Olle Wästbergs i Stockholm uppdrag som ersättare för honom upphört.

§ 3 Talmannen anmälde att *Esse Petersson* (fp) fr. o. m. den 8 mars 1978 skulle inträda som ersättare för Rolf Wirtén under tid denne är statsråd.

Vidare anmälde talmannen att

Olle Wästberg i Stockholm (fp) inträtt som ersättare för Ola Ullsten under tid denne är statsråd samt att

Carl Tham (fp) inträtt som ersättare för Jan-Erik Wikström under tid denne är statsråd.

Under Carl Thams ledighet från riksdagsarbetet skulle hans uppdrag som riksdagsledamot fullgöras av *Bonnie Bernström* (fp), varigenom Margareta Andréns uppdrag som ersättare för Carl Tham upphört.

§ 4 Meddelande om val

TALMANNEN:

Jag får meddela att vid morgondagens sammanträde val kommer att företas av ombud jämte suppleanter i Europarådets rådgivande församling.

Tisdagen den
7 mars 1978

*Om ombyggnad
av vissa vägar*

Kommunikationsministern BO TURESSON erhöll ordet för att besvara Åke Gillströms (s) den 27 februari anmälda fråga, 1977/78:309, och anförde:

Herr talman! Länsstyrelsen i Gävleborgs län har beslutat att inte ta med beläggning av vägen Hassela-Sundsvall i sin flerårsplan med motivering att de största bristerna på vägen finns i Västernorrlands län. Med hänvisning till detta har Åke Gillström frågat mig, om jag avser att vidta särskilda åtgärder för att lösa angivna problem med vägar som går genom två eller fler län i allmänhet och vägen Hassela-Sundsvall i synnerhet.

Riksdagen antog så sent som i december 1977 de förslag som regeringen lagt fram om en ytterligare decentralisering av vägplaneringen. Sålunda har numera länsstyrelserna fastställelseansvaret i vad avser flerårsplan för byggande av länsvägar. För att bl. a. tillgodose kravet på samordning över länsgränserna skall emellertid vägverket yttra sig över länsstyrelsens plan innan denna fastställs. I det fall länsstyrelsen och vägverket inte är överens om planen prövas denna av regeringen.

Mot bakgrund av detta anser jag inte att några särskilda åtgärder krävs för att samordna länens flerårsplaner.

ÅKE GILLSTRÖM (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka kommunikationsministern för svaret.

Det är egentligen ganska beklämmande att en landsdel skall behöva ha så dåliga vägar under så lång tid. Jag förstår att många delar av vårt land inte kan glädja sig åt särskilt goda vägförhållanden, men jag är inte så säker på att befolkningen i dessa delar under nära 30 års tid utan att lyckas har arbetat för att få en ändring till stånd. Det är just vad innebyggarna i gamla Hassela kommun och nu invånarna i Nordanstigs kommun fått göra. Jag har en diger lista som sträcker sig så långt tillbaka som till 1950-talet, och den innehåller skrivelser, uppvaktningar, inbjudningar till närkontakt när det gäller vägarna i orten, protestuttalanden m. m. Under de senaste åren har jag fyllt på listan med motioner i riksdagen, men ingenting tycks hjälpa.

När trafikutskottet gjorde ett besök i trakterna i höstas, trodde jag att detta skulle kunna bli upptakten till vissa förändringar. Tyvärr färdades ledamöterna inte med bil eller buss på vägen mellan Sundsvall och Hassela. Då hade de förmodligen halvvägs stigit ur bussen eller bilen och frågat efter hacka och spade för att kunna jämna till det värsta. Det är nämligen den del som ligger i Västernorrlands län som är den särklassigt sämsta, och det är detta förhållande som gjort att länsstyrelsen i Gävleborgs län inte tagit upp sin landsdel vid planeringen. Motiveringen är den att det ändå inte blir någon förbättring av hela vägen. Samtidigt understryker länsstyrelsen i Gävleborgs län att vägen behöver beläggas. Man är villrådig när det gäller frågan om hur ett sådant ärende principiellt bör handläggas. Det är väl rimligt att vägverket eller kommunikationsdepartementet går in för att påverka arbetet i de två länen.

Så här får det inte fortsätta länge till. Nu undviker man vid tunga

transporter från Plyfa AB att köra den genaste vägen till Sundsvall och väljer i stället en annan, något mindre dålig väg över Bergsjö för att komma till Sundsvall. Det betyder 88 km i stället för 54 km, dvs. en ökning med 63 %. Genom de tunga och många transporter som går denna omväg ökar givetvis åtgången av drivmedel avsevärt, vilket väl inte kan vara riktigt i vår tid.

Den omväg som man får ta är f. ö. också en av de tre vägar som Nordanstigs kommun uppvakttat statsrådet Turesson om. Det betyder att kommunikationsministern är väl informerad om förhållandena i dessa trakter. Föregående kommunikationsminister var lika väl informerad, eftersom också han uppvakttades. I Västernorrlands län har sedan 1959 varje landshövding med självaktning varit i Hassela för att titta på och pröva denna väg. På samma sätt har landshövdingarna i Gävleborg sedan 1950 varit uppvakttade och själva besökt området. En av landshövdingarna i Västernorrland, Arthur Engberg, var f. ö. född i Hassela. Också den nuvarande landshövdingen är född i Gävleborg. Men ingenting tycks hjälpa när det gäller denna väg.

Man kan och bör naturligtvis lägga också sysselsättningspolitiska synpunkter på frågan. Gävleborg är det län som just nu näst Norrbotten är det mest drabbade i Norrland när det gäller brist på sysselsättning. Det är alldeles givet att AMS kan göra mycket genom att äntligen börja göra om den här vägen. Flera får sysselsättning en tid. Men ändå betraktar jag det som viktigare att man gör vägen i ordning för att klara den sysselsättning som redan finns på orten. Det är också viktigt för turismen att vi får det tillskott som en riktig väg betyder. Det är ju fråga om ett numera mycket viktigt turistområde. Jag undrar om statsrådet ändå inte har möjlighet att ta initiativ i denna fråga.

Kommunikationsministern BO TURESSON:

Herr talman! Åke Gillström sade att det var beklämmande att en landsdel i nära 30 års tid fått dras med så dåliga vägar. Det håller jag gärna med om, men jag vill samtidigt påpeka att det är den nuvarande regeringen som tagit initiativ för att råda bot på sådana missförhållanden genom att prioritera åtgärder för att förbättra länsvägarna. Det kommer att ske mycket på det området inom de närmaste åren, dels i fråga om förstärkningsarbeten, dels i fråga om beläggning. Det är ett initiativ som regeringen tagit i samråd med vägverket, och vi väntar oss goda resultat av det till båtnad för människorna framför allt ute i glesbygderna i länet.

Jag vill också nämna att nu i vinter 1.6 milj. kr. av beredskapsmedel har anvisats för förbättringsarbeten i Västernorrlands län på vägen mellan Hassela och Sundsvall. Det är ett visst avsnitt, de s. k. Lindsjöbackarna, som företrädare för såväl Nordanstigs kommun vid besök hos mig som den av Åke Gillström nämnda industrin i Hassela framhållit som särskilt besvärligt för företagets transporter. Jag nämnde i mitt svar att det förslag till flerårsplan för vägarna i länen som nu görs upp i länsstyrelserna kommer att prövas av vägverket. I de fall där det är delade meningar om en väg som berör två län och som sträcker sig över länsgräns kommer förslaget att underställas regeringens prövning.

*Om ombyggnad
av vissa vägar*

*Om lokalisering
av statlig förvalt-
ning till Södertälje*

ÅKE GILLSTRÖM (s):

Herr talman! En av de sakkunniga i regeringen, nämligen Rolf Rämgård som är sakkunnig på skidsport, har besökt detta område och sett på turistanläggningen. Dagen efter angav en av lokaltidningarna i sin rubrik att detta var ett blivande paradiset för Mellaneuropa. Jag bävar verkligen om vi skall dra turisterna från Mellaneuropa upp till dessa trakter med de vägar som finns där f. n.

Därför är det naturligtvis glädjande att statsrådet Turesson säger att den nya regeringen är på alerten i varje fall när det gäller denna punkt. Vi har ju inte sett särskilt mycket av detta på andra punkter. Det återstår väl att se, om det verkligen blir någonting av den satsning som den nya regeringen kan göra på vägarna. Kan detta möjligen bli det första fall där statsrådet får rycka in som samordnare därför att två län inte kan komma överens om att samtidigt satsa på samma väg?

Överläggningen var härmed slutad.

§ 6 Om lokalisering av statlig förvaltning till Södertälje

Budgetministern INGEMAR MUNDEBO erhöll ordet för att besvara *Pär Granstedts* (c) den 16 februari anmälda fråga, 1977/78:303, och anförde:

Herr talman! Pär Granstedt har frågat mig om jag är beredd att överväga Södertälje som ett alternativ vid framtida lokalisering av statlig förvaltning.

Frågan har ställts mot bakgrund av den inventering som byggnadsstyrelsen har gjort av de lokalförsörjningsmässiga förutsättningarna för lokalisering av ytterligare statliga arbetsplatser till södra Storstockholmsområdet.

För drygt ett halvår sedan beslutade regeringen om lokalisering av viss statlig verksamhet till olika delar av södra Storstockholmsområdet. Samtidigt angavs vissa allmänna riktlinjer för planeringen av lokaler för statlig förvaltning inom Storstockholmsområdet. Bl. a. skall byggnadsstyrelsen inrikta sin långsiktiga lokalförsörjningsplanering på att anskaffningen av nya förvaltningslokaler bör bidra till att förbättra den bristande balansen i relationen mellan arbetsplatser och bostäder inom Storstockholmsområdets skilda delar. Som ett led i denna lokalplanering uppdrogs åt byggnadsstyrelsen att redovisa de lokalförsörjningsmässiga förutsättningarna för att lokalisera ytterligare statliga arbetsplatser till Haninge och Botkyrka.

Jag förutsätter att den allmänna bakgrunden till regeringens ställningstaganden är väl känd. Jag har för drygt ett år sedan utvecklat min syn på dessa frågor i ett svar på en interpellation av Pär Granstedt om fördelningen av statliga arbetsplatser inom Stockholmsregionen.

Den utredning som byggnadsstyrelsen nu har redovisat omfattar en inventering av förutsättningarna för att anskaffa ytterligare lokaler i Haninge och Botkyrka för statlig verksamhet. Dessa kommuner har av bl. a. länsstyrelsen och landstinget ansetts ha ett stort behov av tillskott på

arbetsplatser. Byggnadsstyrelsen har även sett över lokalsituationen i stort för myndigheter inom Storstockholmsområdet. Styrelsen har därvid redovisat vilka myndigheter som kan behöva flytta till nya lokaler inom de närmaste fem åren.

Staten måste som en stor arbetsgivare aktivt bidra till att en bättre balans mellan arbetsplatser och bostäder uppnås inom olika delar av Storstockholmsområdet. Självfallet måste hänsyn härvid även tas till personalens intressen samt till praktiska och ekonomiska konsekvenser vid skilda lokaliseringalternativ. Regeringen kommer att allvarligt pröva olika lokaliseringar av statliga arbetsplatser mot denna bakgrund efter hand som behov av nya lokaler uppstår.

Det är naturligt att regeringen därvid, mot bakgrund av det uppdrag som har lämnats byggnadsstyrelsen, i första hand kommer att överväga lokalisering av ytterligare statliga arbetsplatser till Haninge och Botkyrka. Givetvis utesluter detta inte att andra kommuner kan komma att övervägas för framtida lokaliseringar av statlig verksamhet. Jag är emellertid inte beredd att nu redovisa någon uppfattning om vilka verksamheter och kommuner som härvid kan komma att beröras.

PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka budgetministern för svaret på min fråga.

Den inriktning som kommit till uttryck i svaret och i den utredning som byggnadsstyrelsen har gjort tycker jag är mycket positiv. Jag har under den tid jag varit ledamot av riksdagen drivit just dessa frågor och betonat vikten av att staten som den störste arbetsgivaren i Stockholmsregionen tar ett ansvar också för att bidra till en bättre balans mellan boende och arbete i regionen.

Jag tog upp denna fråga interpellationsvis med den förre finansministern, som inte uttalade särskilt stor förståelse för dessa synpunkter. Som framgår av svaret hade jag också en debatt med den nuvarande budgetministern för ungefär ett år sedan och fick då betydligt större gehör för mina synpunkter. Och nu kan vi konstatera att regeringen går till handling och verkligen har en strävan att se till att det kommer ut statliga arbetsplatser i de underförsörjda förortsområdena.

Det är helt klart att Haninge och Botkyrka hör till, kanske är de kommuner som har störst behov av arbetsplatstillskott.

Därför är det naturligt att man ser särskilt på de kommunerna, men det kan inte vara rimligt att helt bortse från andra kommuner i samma område med relativt likartade problem. Jag har svårt att förstå varför man inte tagit med t. ex. Södertälje, Nynäshamn och Tyresö i bedömningarna. Det går inte någon oöverstiglig mur mellan Rönninge och Östertälje, dvs. mellan Södertälje och Botkyrka kommuner. Jag hoppas emellertid att de något vaga uttalanden som herr Mundebo gör i sitt svar ändå skall innebära att vid framtida lokalförändringar också Södertälje kan bli aktuellt.

Låt mig, för att underlätta detta, ge ett konkret förslag.

Nr 89

Tisdagen den
7 mars 1978

*Om lokalisering
av statlig förvaltning
till Södertälje*

*Om åtgärder med
anledning av innehållet i visst av
riksskatteverket
utgivet utbildnings-
paket*

SJ:s centralförvaltning har tänkt skaffa sig nya lokaler. SJ har begärt att få bygga på ett område längs Klara Strand mellan Klarabergsviadukten och Kungsgatan. Med den inriktning som regeringen nu har vore det naturligare att se till att SJ:s centralförvaltning hamnade utanför centrala staden, och då tycker jag att Södertälje skulle vara ett ganska naturligt lokaliseringsalternativ. Det kan inte vara nödvändigt att SJ:s centralförvaltning ligger vägg i vägg med Centralstationen. Vill man ändå ha tillgång till stambanor och en stor fjärrtågsstation finns det möjlighet till det även i Södertälje.

Budgetministern INGEMAR MUNDEBO:

Herr talman! Jag skall inte kommentera konkreta exempel som Pär Granstedt nämner, utan jag vill bara påminna om att jag i svaret på frågan säger att regeringen kommer att allvarligt pröva alternativa lokaliseringar av statliga arbetsplatser varje gång en lokalisering blir aktuell.

Får jag sedan – eftersom Pär Granstedt nämnde att man inte skall dra bestämda gränser mellan söderkommuner och säger att exempelvis Södertälje, Nynäshamn och Tyresö kan vara aktuella orter för lokaliseringar – påminna om att utbildningsradion kommer att förläggas till Tyresö kommun.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 7 Om åtgärder med anledning av innehållet i visst av riksskatteverket utgivet utbildningspaket

Budgetministern INGEMAR MUNDEBO erhöll ordet för att besvara *Erik Hovhammars* (m) den 27 februari anmälda fråga, 1977/78:315, och anförde:

Herr talman! Erik Hovhammar har frågat mig om jag avser att vidta någon åtgärd med anledning av innehållet i ett av riksskatteverket utgivet utbildningspaket för taxeringspersonal som sysslar med fåmansföretag. Enligt Erik Hovhammar används i vissa av de övningsexempel som ingår i utbildningspaketet sådana namn på företag och företagare som är ägnade att sprida fördomar om företagarna.

Jag håller med om att vissa av övningsexemplen är mindre tilltalande när det gäller valet av personnamn. Ambitionen att göra skatteutbildningen roande och lättillgänglig får inte innebära att man framställer de praktiska exemplen så att de kan upplevas som stötande av vissa grupper av skattskyldiga.

Frågan om utformningen av utbildningspaketen har numera tagits upp av riksskatteverkets styrelse. Styrelsen har beslutat att förstöra återstående upplaga av det undervisningsmaterial som det här är fråga om. Vidare kommer personnamnen i övningsexemplen att ändras i den nya upplaga som ges ut till hösten.

Jag har sålunda anledning anta att den berörda frågan får en tillfredsställande lösning för framtiden.

Nr 89

Tisdagen den
7 mars 1978

ERIK HOVHAMMAR (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka budgetminister Mundebo för det positiva svaret på den fråga jag har tillåtit mig ställa.

Riksskatteverkets beslut att den resterande upplagan av det aktuella utbildningsmaterialet skall förstöras samt att i den nya upplagan av utbildningsmaterialet som trycks under 1978 de exemplifierade personerna skall förses med neutrala, vanliga namn, tycker jag är glädjande.

Utän tvivel har företagarna här i landet en mycket utsatt position. Förutom kravet att de skall sköta sina företag så att sysselsättningen hålls uppe, med allt vad det innebär av nytänkande och framåtanda, krävs att de exemplariskt skall följa den många gånger svårtolkade arbetsrättsliga lagstiftningen. Någon uppskattning för sin insats röner företagarna knappast, speciellt inte i massmedia. Endast när det går riktigt illa är de intressanta.

Sedan den borgerliga regeringen tillträdde har emellertid åtgärder vidtagits för att underlätta – jag vill gärna understryka det – såväl nyetablering av företag som vidareutveckling av redan existerande företag. En hel del återstår ännu att göra, men utan tvivel har det psykologiska klimatet förbättrats här i Sverige under den senaste tiden.

Därför blev man både förvånad och upprörd när det framkom att fördomar av den mest kränkande karkaktär gentemot företagarna sprids med statsmedel – det är det som är det anmärkningsvärda – i det av riksskatteverket utgivna utbildningspaketet för taxeringspersonal som sysslar just med de många fåmansföretagen.

Herr talman! Riksskatteverkets utbildningspaket har väckt den största indignation hos såväl företagare som taxeringstjänstemän. Och det är knappast att förundra sig över, om man ser på innehållet. I detta utbildningspaket förekommer nämligen som exempel fiktiva namn som på ett förolämpande sätt antyder att alla företagare är skojare och mest sysslar med ekonomisk kriminalitet.

Budgetministerns svar på frågan vilka åtgärder som skall vidtas – eller har vidtagits – är bra. Men jag frågar: Vad gör man för att förhindra ett uppreparande i framtiden?

Budgetministern INGEMAR MUNDEBO:

Herr talman! Vi är ju överens om att utbildningsmaterial inte bör se ut på detta sätt. Nu händer ibland olycksfall i arbetet. Sådana bör inte hända. I alla verksamheter händer de likväl någon gång. När ett olycksfall har hänt, brukar man ju ute på arbetsplatserna förstärka skyddsanordningarna. Så sker också i det här fallet, och jag vet att riksskatteverket redan har vidtagit åtgärder för att undvika att händelser liknande denna skall upprepas.

*Om åtgärder med
anledning av inne-
hållet i visst av
riksskatteverket
utgivet utbildnings-
paket*

*Om åtgärder med
anledning av inne-
hållet i visst av
riksskatteverket
utgivet utbildnings-
paket*

ERIK HOVHAMMAR (m):

Herr talman! Budgetministern talar om olycksfall i arbetet, och så kan man väl säga. Jag tycker kanske inte att det är tillräckligt, och jag vill ställa frågan: Finns det inte på riksskatteverket en enda omdömesgill person som kan se till att sådana här – jag måste uttrycka det så – dumheter inte sprids i en av verkets handledningar? Eller tycker de ansvariga i detta verk inte att det är på tok att på det här sättet diskriminera en hel grupp av vårt folk?

Man kan ju säga att i och för sig skulle vi kunna rycka på axlarna och ta detta material som ett bevis på dålig humor. Men i det här fallet gäller det faktiskt allvar. Det handlar ju om utbildning av den personal som direkt skall syssla med taxeringen av fåmansföretagen. Använder man då ständigt namn som disponent T.Rassel, direktör S. Kojare och ekonomichef Gangsterberg – som innehar villafastigheten Banditen – så måste det ge dem som utbildas en vanföreställning om vilka människor de skall ha att göra med. Arbetet torde vara nog så komplicerat ändå utan att man sprider sådana här fördomar.

En taxeringsintendent vid en länsstyrelse i södra Sverige förklarade för mig häromdagen att han kände sig chockad av den utformning detta utbildningspaket hade fått. Vi har försökt åstadkomma ett gott samarbete mellan företagarna och taxeringsmyndigheterna, men allt detta rivs nu ner, förklarade han.

Jag frågar: Är det verkligen meningen att myndigheterna bakom ryggen på regeringen skall riva ner allt det positiva som bl. a. småföretagarpropositionen byggt upp?

Jag är tacksam för det svar som jag fått av budgetministern och har noterat dess innehåll. Jag och många med mig förväntar att det inte blir en uppreppning av den här saken.

Budgetministern INGEMAR MUNDEBO:

Herr talman! Det finns mycken omdömesgill personal inom vår skatteadministration som utför ett svårt arbete på ett gott sätt. Men visst finns det också exempel på misstag och sådana fall där man gjort fel och hanterat ärenden på ett mindre lämpligt sätt. Jag vill emellertid inte, och det tror jag inte heller att Erik Hovhammar vill, att det exempel vi nu talar om skall få ligga till grund för ett generellt omdöme om personal som utför detta svåra arbete.

Vi är överens om att utbildningsmaterial inte skall se ut på det här sättet. Riksskatteverket kommer förvisso att med alla till buds stående medel verka för att något uppreppande inte skall ske. Jag utgår för min del från att det utbildningsmaterial som kommer att produceras i fortsättningen får en annan utformning än det nu aktuella, för det materialet är olämpligt.

ERIK HOVHAMMAR (m):

Herr talman! Låt mig allra sist säga att vad vi behöver i det här landet i dag är inte en återgång till det tidigare frostiga företagarklimatet utan ytterligare stimulans för nyföretagande. Just i dessa dagar pågår aktiviteter runt om i landet hos handelskammare, företagarföreningar osv. för att animera männi-

skor att bli nya företagare. Detta utbildningspaket från riksskatteverket för taxeringspersonal som sysslar just med egenföretag och fåmansföretag har gjort de ökade satsningarna besvärliga. Det har gjort nyföretagsamheten en riktig björntjänst. Därför noterar jag, herr talman, än en gång budgetministerns synpunkter på det inträffade.

Överläggningen var härmed slutad.

Nr 89

Tisdagen den
7 mars 1978

Om ökad utbildning i reumatologi

§ 8 Om ökad utbildning i reumatologi

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM erhöll ordet för att besvara *Maj Pehrssons* (c) den 17 februari anmälda fråga, 1977/78:308, och anförde:

Herr talman! Maj Pehrsson har frågat mig om jag är beredd att genom ändring av utbildningsplaner eller på annat sätt verka för en utökad utbildning i reumatologi för de personalkategorier, inom och i anknytning till sjukvården, som i sin verksamhet behandlar reumatiker.

Jag delar Maj Pehrssons uppfattning att man genom åtgärder inom utbildningen av vårdpersonal bör kunna bidra till att förbättra situationen för en speciell grupp sjuka, t. ex. för reumatiker.

Enligt den högskoleförordning som gäller sedan den 1 juli 1977 fastställs utbildningsplaner för allmänna utbildningslinjer av de ansvariga ämbetsverken, dvs. i de fall som här är aktuella av universitets- och högskoleämbetet eller av skolöverstyrelsen och ämbetet i samråd. Innan utbildningsplanerna fastställs skall linjenämnderna för resp. utbildningslinje beredas tillfälle att lämna sina synpunkter.

Kursplanerna för de kurser som ingår i en utbildningslinje fastställs av linjenämnden. I linjenämnden ingår – förutom representanter för de lärare m. fl. som undervisar inom nämndens område samt för de anställda och för de studerande – också företrädare för yrkeslivet med anknytning till nämndens verksamhetsområde.

Det ankommer alltså i första hand på dessa organ att bevaka att de reumatikersjukas problem, liksom problemen inom andra viktiga områden, på ett rättvisande sätt beaktas i undervisningen.

MAJ PEHRSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret på min fråga, som jag tycker var positivt. Det glädde mig att statsrådet också har den uppfattningen att utbildning är viktig för att man skall kunna ge de reumatikersjuka en ökad vård.

Jag har ställt frågan därför att reumatikerna i vårt land känner stor oro inför den ringa utbildning som i dag förekommer för allmänläkare, sjuksköterskor, sjukgymnaster och arbetsterapeuter. Vi har i landet närmare en miljon människor som lider av ledgångsreumatism eller förslitningssjukdomar i lederna. Man räknar också med att sjukdomen är så svår att många

Om ökad utbildning i reumatologi

invalidiseras efter några år. Men vad som är positivt är att det klart kan konstateras att tidig behandling betyder oerhört mycket. Många kan också berätta hur de blivit hjälpta av bl. a. sjukgymnaster, sjuksköterskor och terapeuter. Och jag har ställt min fråga till statsrådet eftersom resurser för vård måste vägas mot resurser för utbildning. Det behövs enligt min mening ökad utbildning för att man skall kunna förbättra och bygga ut vården. F. n. ingår endast några timmars utbildning i reumatologi för de kategorier som jag här har nämnt. Jag kan ta ett par exempel.

Vid en sjuksköterskeskola i en region omfattar grundutbildningen endast fyra timmar läkarledd undervisning i reumatologi. Vidare *kan* eleverna komma i kontakt med reumatikervård i sin praktik. När det gäller vidareutbildning ges fyra–sex timmars föreläsningar i reumatologi. Också där finns beskedet att man *kan* få vårdpraktik på avdelningar för reumatiker. Man *kan* få – det står inte *skall*.

När det gäller sjukgymnaster som har fem terminers utbildning ges tio timmars utbildning i reumatologi. Man kan även där få en särskild klinisk praktik vid reumatologisk klinik, men endast där det finns klinik – och det är f. n. bara i Stockholm och Lund.

Det är mot den här bakgrunden som jag tycker att det är nödvändigt att någonting händer och händer snabbt. Med tanke på det intresse som statsrådet har uttalat här hoppas jag att det också kan finnas vägar att nå fram till ökad utbildning för de här kategorierna. Det kan ske genom tilläggsdirektiv till VÅRD 77 eller på annat sätt, så att de här grupperna sjuka får den vård de behöver och de yrkesverksamma ges den utbildning de behöver för att fullgöra sitt värv.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Utöver det jag sade i mitt skriftliga svar vill jag gärna nämna att när det gäller läkarutbildningen fastställer socialdepartementets sjukvårdsdelegation varje år s. k. block för läkarnas fortsatta vidareutbildning. De senaste åren har delegationen prioriterat reumatologin vid fördelning av block för specialitetsutbildning.

Antalet tjänster för specialister i reumatologi har ökat betydligt under de senaste två åren, nämligen från 32 tjänster år 1975 till 45 tjänster år 1977. I det av sjukvårdsdelegationen fastställda läkarfördelningsprogrammet räknar man med att det skall finnas 100 helårsarbetande specialister i reumatologi år 1985.

Denna utökning av antalet läkartjänster kommer naturligtvis även att underlätta utbildning och handledning av övriga personalkategorier.

Vad gäller åtgärder inom forskning och forskarutbildning under de senaste åren vill jag nämna att en professur i immunologi inrättats vid universitetet i Umeå fr. o. m. den 1 juli 1977. Detta ämnesområde har en ökande betydelse i kampen mot de reumatiska sjukdomarna.

Slutligen bör jag nämna att i årets budgetproposition föreslås en professur i reumatologi vid universitetet i Göteborg från den 1 juli 1978.

MAJ PEHRSSON (c):

Herr talman! Jag tackar för det ytterligare klarläggande som jag har fått. När det gäller läkarna vet jag att det håller på att hända en hel del. Men bristen på 110 specialister enligt den plan som finns fram till 1985 är ändå rätt stor. Och när det gäller fortsatt vidareutbildning, så byggs FV-blocken enligt min uppfattning ut alltför långsamt. Men det håller på att hända en del.

Vad jag ytterligare efterlyser är ökad utbildning för allmänläkarna, som har att ställa den första diagnosen. Det är väldigt viktigt att de i sin grundutbildning får ökad kännedom om och ökad utbildning i reumatologi. Sådan utbildning ges i mycket ringa utsträckning – olika på olika läkarutbildningsplatser. Enligt min uppfattning är det först och främst den och därefter specialistvården som behöver byggas ut. Tack!

Överläggningen var härmed slutad.

§ 9 Om handikappades möjligheter till cirkelstudier

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM erhöll ordet för att besvara *Inga Lantz* (vpk) den 27 februari anmälda fråga, 1977/78:314, och anförde:

Herr talman! Inga Lantz har frågat mig om regeringens politik vad gäller de handikappades möjligheter till studiecirkelstudier.

Sedan Inga Lantz ställde sin fråga har utbildningsutskottet efter uppvakning från studieförbunden föreslagit att en annan väg skall väljas för att åstadkomma den begränsning av kostnadsökningen för studiecirkelverksamheten som regeringen har bedömt vara nödvändig. Utskottets förslag innebär att bidragshöjningen till ledararvode och material begränsas till 1 kr. per timme. Jämfört med regeringens förslag om en höjning med 4 kr. per timme medger detta en ökning av antalet studietimmar. Enligt utskottets bedömning behöver därmed det föreslagna taket inte införas.

Oavsett vilken teknisk lösning man väljer för den nödvändiga begränsningen av kostnadsökningen är avsikten med denna begränsning självfallet inte att de handikappade eller någon annan angelägen grupp skall drabbas. Inom ramen för de statsbidrag som föreslås utgå under nästa budgetår får studieförbunden själva göra de prioriteringar av verksamheten som anses nödvändiga. Jag utgår därvid från att studieförbunden prioriterar den verksamhet som de anser vara mest angelägen.

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Först vill jag tacka för svaret.

Regeringen har satt tak på statsbidragen till studiecirkel. Dels stryker regeringen tillväxten av studiecirkel i den nya budgeten – antalet studietimmar får inte öka mer än 2 %. Dels har ett timtak lagts vid en nivå på 10,1 miljoner timmar.

1976/77 ökade studieförbunden sin totala timverksamhet med inte mindre än 10 %. I år beräknas ökningen bli 15 %. Och för 1978/79 har skolöversty-

Nr 89

Tisdagen den
7 mars 1978

*Om handikappades
möjligheter till
cirkelstudier*

Tisdagen den
7 mars 1978

*Om handikappades
möjligheter till
cirkelstudier*

relsen räknat med en 10-procentig ökning.

Visserligen finns det inget som förbjuder en expansion över 2 %, men eftersom inget statsbidrag utgår över bidragsärenden på 2 % omöjliggörs i praktiken en ökning utöver dessa 2 %.

Utbildningsminister Wikström lovade efter regeringsskiftet att utbyggnaden av folkbildningsarbetet skulle fortsätta. Regeringen har också ganska skarpt uttalat att samhällets stöd till de handikappade måste förbättras.

Vilka drabbas då hårdast av regeringens kultur- och utbildningspolitik i detta avseende? Det är förstås de kortutbildade, invandrarna och de handikappade.

Studieverksamheten inom handikapprörelsen har ökat kraftigt under de senaste åren. Det gäller både direkt studiecirkelverksamhet och kurser. Inom handikapprörelsen hade man också förhoppningen att kunna fortsätta med den ökningen.

Jag betraktar det som ett svek mot de handikappade att, som regeringen gör, sätta taket för ökningen på 2 %, när behovet av ökningen beräknas ligga på 10 %. Regeringens förslag innebär ett direkt stopp för de handikappades möjligheter att delta i samhällsgemenskapen – det blir i praktiken effekten av det förslag som regeringen har lagt. I och för sig hade man väl inte kunnat vänta att folkbildningen skulle gynnas av en borgerlig regering, men direkta försämringar trodde jag ändå inte att den nya regeringen skulle föreslå.

I svaret får jag veta att utbildningsutskottet har för avsikt att föreslå en annan lösning än regeringen. Eftersom vpk är uteslutet från att delta i utskottsarbetet kan jag inte bedöma om utskottets förslag till lösning är det bästa, men jag är glad om det inte sätts något tak. Skälet för begränsningen av verksamheten är det statsfinansiella läget, heter det. Jag har svårt att tro att det kan röra sig om så stora summor i denna fråga.

Jag tolkar utbildningsministerns svar på min fråga som ett nej.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Jag skulle bara vilja fråga Inga Lantz varför hon misstänker studieförbunden för att vilja nedprioritera just de handikappade. Jag har för min del inga sådana misstankar.

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Jag misstänker inte studieförbunden för att föra en felaktig politik då det gäller prioriteringen, men den bistra verkligheten, när regeringen nu har tagit till sådana här metoder, är att studieförbunden inte har möjlighet att tillgodose dem som har det största behovet av att delta i studiecirkelverksamhet. Det går speciellt hårt ut över de handikappade. Jag tror att studieförbunden verkligen gör sitt bästa när det gäller att fördela resurserna, men det är regeringen som sätter stopp för den här verksamheten.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Nej, Inga Lantz, så är det inte. Vi är överens om att studieförbunden gör sina egna prioriteringar. Jag misstänker inte något studieförbund för att vilja ställa de handikappade i sista rummet. Min fråga till Inga Lantz är: Varför misstänker Inga Lantz studieförbunden för att vilja sätta de handikappade i andra rummet?

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Det gör jag inte – jag talar bara om att varken de handikappade, de kortutbildade eller invandrarna får den tilldelning av studieverksamheten som de borde ha rätt till. Det är inte alls fråga om något misstänkliggörande av studieförbunden, men effekten av regeringens snålhet i denna fråga blir att de måste strypa ökningen av studieverksamheten till 2 % i stället för kanske 10–15 %.

I svaret som jag har fått ges ingen garanti för hur stor ökningen kan bli när man genom en teknisk lösning förändrar bidragshöjningen till ledararvode och material från 4 kr. till 1 kr. Det finns ingenting i svaret som garanterar den ökning av verksamheten med 10 % som skolöverstyrelsen har beräknat skulle behövas.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Om vi nu skall behöva repetera elementa är det så att detta är ett förslagsanslag. Staten har givit sitt bidrag oavsett hur många cirklar som arrangeras. Den lösning som utskottet nu väljer innebär att man kan bibehålla principen men får ett lägre anslag per studietimme. Oavsett vilken teknisk lösning som väljs är det studieförbunden själva som prioriterar vilka verksamheter de vill satsa på.

Jag är glad om jag under denna frågestund har kunnat undanröja Inga Lantz misstankar om att studieförbunden skulle vilja nedprioritera de handikappade. För min del har jag aldrig hyst sådana misstankar.

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Det är väldigt svårt att bedöma utbildningsutskottets förslag i det här ärendet, eftersom det inte är möjligt för oss att delta i utskottsdiskussionerna.

Jag för min del har aldrig tvivlat på att studieförbunden gör sitt bästa i denna fråga. Men det är inte lätt att göra sitt bästa när man har en regering som föreslår ett 2-procentigt tak, då ökningen borde vara 10 à 15 % och regeringen inte är beredd att skjuta till de ekonomiska medel som behövs för att garantera bl. a. de handikappade denna form av verksamhet. Det gäller också invandrare och de kortutbildade.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Det är väl inte meningen att riksdagens frågeinstitut skall vara en studiecirkel i hur statsbidragssystemet till studieirkelverksamheten är utformat. Vad jag vill framhålla är att oavsett vilka tekniska lösningar man

har när det gäller den kostnadsbegränsning som regeringen och utbildningsutskottet är överens om, är det studieförbunden själva som prioriterar inom sin egen verksamhet. Jag skulle tro att alla vid det här laget är överens om detta. Jag vill bara försäkra att jag aldrig hyst den ringaste misstanke om att något studieförbund skulle vilja nedprioritera de handikappade.

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! På den punkten är vi överens i så fall. Men fortfarande kvarstår regeringens ställningstagande i denna fråga, och jag betecknar det som ett svek mot bl. a. de handikappade när regeringen sätter ett tak för ökningen av antalet studietimmar.

Även regeringens förslag till uppräknigen av statsbidraget per studietimme är klart otillräckligt. Ökningen ligger på 8 %, medan inflationen ligger på 15 %. Där brister det alltså verkligen också.

Det extra bidrag per studietimme som utgår till de prioriterade cirkelarna höjs inte alls. Detta s. k. prio-bidrag är fortfarande 15 kr. per studietimme, dvs. lika högt som då det infördes 1972. Sedan dessa har värdet av detta bidrag stadigt sjunkit och är nu nere på 7,50 kr. jämfört med det ursprungliga på 15 kr.

Det finns alltså många delar av denna fråga där jag anser att regeringen har svikit ekonomiskt.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Inga Lantz och jag är överens om att vi lever i en ekonomiskt kärvtid, som drabbar alla sektorer av samhällsarbetet. Jag är glad om jag kunnat övertyga Inga Lantz om att en åtstramning i budgetpolitiken i varje fall inte bör gå ut över de handikappade.

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Om vi skall föra en ekonomisk debatt, så finns det ju faktiskt resurser att ta i vårt samhälle för att finansiera en sådan här verksamhet. Dessutom tror jag att det inte rör sig om särskilt stora summor. Jag tror också att man får tillbaka de pengar man lägger ned på sådan här verksamhet på annat sätt.

Om det är pengar som utbildningsministern letar efter kan man ju börja med att titta på det skattefusk som faktiskt berövar statskassan 12 å 20 miljarder kr. och sätta stopp för det. Eller också kan man sätta stopp för den kapitalflykt som vi har från det här landet. Den uppgick förra året till 3,5 miljarder kr. Så nog upptäcker man att det finns pengar, om man ser sig om i det svenska samhället. Man kan få pengar till sådan här verksamhet också om man är beredd att göra de ekonomiska och politiska omprioriteringar som behövs.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 10 Om en undersökning rörande orsaken till vissa fostermissbildningar

Nr 89

Tisdagen den
7 mars 1978

Statsrådet INGEGERD TROEDSSON erhöll ordet för att besvara *Bertil Jonassons* (c) den 8 februari anmälda interpellation, 1977/78:130, till socialministern, och anförde:

Herr talman! Bertil Jonasson har frågat socialministern om han är beredd att medverka till att länsläkarorganisationen i Värmlands län ges i direkt uppdrag att fullfölja arbetet med att klarlägga orsakssammanhangen bakom det stora antalet fostermissbildningar i norra Värmland.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Den 1 februari 1977 svarade jag här i riksdagen på en fråga i samma ämne av Bertil Jonasson. Jag nämnde då att dittills utförda undersökningar inte ansetts styrka ett samband mellan skogsbesprutningar med fenoxisyror och de onormala födslarna. Orsakerna till den högre frekvensen av dödföddhet och missbildningar i norra Värmland än genomsnittligt för riket skulle emellertid undersökas ytterligare.

Socialstyrelsen beslöt därefter den 3 februari 1977 att fortsätta utredningsarbetet. En styrgrupp tillsattes med representanter för bl. a. olika medicinska verksamhetsområden. För det lokala arbetet med insamling av material, intervjuundersökningar m. m. tillsattes en arbetsgrupp under ledning av länsläkaren i Värmlands län.

Styrgruppen överlämnade en rapport i ämnet till socialstyrelsen den 3 augusti 1977. Av rapporten framgår bl. a. att ryggmärgsbräck var vanligare i nordvästra Värmland än i landet som helhet redan innan användningen av växtbekämpningsmedel blev vanlig. Vidare förekommer anmärkningsvärda anhopningar av vissa slag av missbildningar på många håll i landet, således inte bara i Värmland. Med hänsyn till bl. a. vad som framkom vid undersökningen rekommenderade socialstyrelsens styrgrupp att det fortsatta utredningsarbetet skulle inriktas i första hand på att närmare undersöka sambandet mellan cigarettrökning och missbildningsbörd och sambandet mellan sjukvårdsarbete och missbildningsbörd samt att kartlägga andra orsaksfaktorer – miljöbetingade och andra – hos vissa typer av missbildningsfall, bl. a. ryggmärgsbräck. De två först nämnda projekten har startats genom socialstyrelsens försorg. Undersökningarna omfattar material från hela landet. Resultaten från dessa undersökningar kommer att redovisas under våren 1978. Det tredje projektet planeras f. n. Avsikten är att även detta projekt skall vara landsomfattande och att vetenskaplig expertis från olika områden skall engageras. Socialstyrelsen räknar med att behöva ungefär ett år för detta projekt.

Av vad jag har anfört framgår att socialstyrelsen fortsätter sitt arbete att bringa klarhet i orsakerna till den höga frekvensen av missbildningar och dödföddhet på olika håll i landet, däribland i norra Värmland. Vi har nu att avvakta bl. a. resultaten av socialstyrelsens utredningar, innan vi kan närmare diskutera orsakerna till dessa tragiska förhållanden.

Om en undersökning rörande orsaken till vissa fostermissbildningar

Tisdagen den
7 mars 1978

*Om en undersök-
ning rörande or-
saken till vissa
fostermissbildningar*

BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Troedsson för svaret.

Missbildningar hos barn i norra Värmland är en fråga som vållat stor debatt under de senaste åren. På ett 30-tal graviditeter föddes tre gravt missbildade barn 1972, och missbildningen ryggmärgsbräck är tre gånger så vanlig i norra Värmland som i landet i övrigt. Det är då naturligt att befolkningen engagerat sig starkt i arbetet för att utröna orsaken och för att komma till rätta med förhållandena.

Besprutningarna i skogen har blivit utpekade som den stora boven i dramat. Många undersökningar har gjorts, och forskning m. m. pågår, vilket fru Troedsson också redovisat. De utredningar som företagits har inte kunnat påvisa något samband mellan bekämpningsmedel eller andra kemiska medel och missbildningarna. Men att det inte skulle föreligga något samband har, vad jag kan förstå, inte heller kunnat bevisas. Man vet inte heller om det finns andra faktorer, kanske i kombination med besprutningar c. d., som kan vara orsaken. Bl. a. har tobaksrökning och sjukvårdsarbete nämnts. I diskussionen har även älgarnas inverkan behandlats – det finns ovanligt mycket älgar i Värmland.

Då man inte kan utesluta att det föreligger någon eller några faktorer i miljön eller kanhända en avsaknad av någon för normal fosterutveckling väsentlig faktor, är det i högsta grad nödvändigt att utredningar och klarlägganden fortsätter. Kostvanorna kan kanske också ha en inverkan.

Enligt min uppfattning är det också värdefullt att lokala myndigheter och människor ifrån orten, som arbetar med problemet, bereds möjligheter att framföra sina synpunkter och få ta del av utredningsmaterialet. Detta bör medverka till en större trovärdighet för utredningsresultatet. Jag vill gärna ha sagt att här måste man göra allt som går för att komma till botten med problemet.

Är det besprutningarnas fel, då skall det fram, och då måste man också ta konsekvenserna av det. Om felet inte är besprutningarnas skall det också klarläggas och respekteras.

Okklarhet är det sämsta av allt, och det är därför jag kommit igen med den här frågeställningen.

Statsrådet Troedsson är mycket positiv till ett grundligt utredningsarbete, och det är jag glad för. Jag tackar också för den lägesrapport vi har fått, och jag utgår från att rapporter kommer vartefter utredningen eller delar av denna blir klara.

Länsläkarorganisationen i Värmland har gjort ett gott arbete för att bringa klarhet kring orsakerna till missbildningsfallen. Jag menar att den skulle ha mycket stora möjligheter att bidra till en lösning av oklarheterna genom att fungera som ett samordnande organ främst vad gäller de lokala undersökningarna. Statsrådet har inte direkt svarat på den frågan, och därför vill jag upprepa: Anser statsrådet det vara obehövt, och i så fall varför?

Jag vill bara till sist ställa ytterligare en fråga: Är statsrådet villig att medverka till att intresserade och för problemen engagerade människor bereds möjligheter att ta del av utredningsmaterialet?

Om en undersökning rörande orsaken till vissa fostermissbildningar

GUNNAR OLSSON (s):

Herr talman! Vad gäller barn som fötts med större eller mindre defekter i norra Värmland, som tas upp i interpellationen av Bertil Jonasson, tycker jag det finns anledning att understryka det som statsrådet uppger i sitt svar, nämligen att denna fråga behandlats i en synnerligen seriös undersökning av socialstyrelsen. Sålunda beslöt socialstyrelsen i februari 1977 att fortsätta utvecklingen av en studie av missbildade och döda barn i Värmlands län.

Vid en informationskonferens som hölls i Karlstad i augusti 1977 fick vi den lägesrapport som Bertil Jonasson åberopade. Vi fick också då klart för oss att detta bara var ett steg på vägen, att utredningsarbetet skulle fortsätta och att det beräknades vara klart under våren 1978. Frågor som har berörts i interpellationen tas upp i utredningen och blir som jag ser det föremål för en mycket ingående behandling.

Av den här delrapporten, som vi fick oss serverad i Karlstad i samband med konferensen, framgick att socialstyrelsen fortsätter sitt arbete för att om möjligt bringa klarhet i orsakerna till den höga frekvensen av missbildningar och dödföddhet på olika håll i landet, däribland i norra Värmland.

Under de här omständigheterna finner jag det fullt förklarligt att interpellationen har besvarats på det sätt som här har skett, nämligen att statsrådet i svaret hänvisar till socialstyrelsens fortsatta utredningsaktiviteter och till de undersökningar som är under planering.

Personligen vill jag gärna deklarerat den uppfattningen, att alla fortsatta utredningsaktiviteter som skall bedrivas som en landsomfattande undersökning bör ske samordnade. Det utredningsarbete som hittills utförts har nämligen visat att utredningar av detta slag är mycket krävande i fråga om samordning, insats av ordinarie resurser centralt och regionalt samt behov av kvalificerad forskningsexpertis. Jag vill gärna hålla med Bertil Jonasson när han i sin interpellation pekar på att det alltjämt föreligger ett stort forskningsbehov. Jag anser också, efter de debatter vi har haft, att det står helt klart att alltför mycket ännu är outforskat och outrett.

Glädjande är också när statsrådet i svaret, som jag har tagit del av, hänvisar till att ett tredje projekt f. n. planeras och att avsikten med detta är att det skall vara landsomfattande och att vetenskaplig expertis från olika områden skall engageras. Socialstyrelsen räknar med, som det sades i svaret, att behöva ungefär ett år för detta projekt, och det blir anledning att återkomma när vi får den redovisningen.

Statsrådet INGEGERD TROEDSSON:

Herr talman! Jag ser det också som mycket naturligt att befolkningen i norra Värmland är starkt engagerad. När det gäller de hittills gjorda undersökningarna om tänkbara orsaker till fostermissbildningarna i norra Värmland vill jag nämna, att enligt uppgift från socialstyrelsen har representanter för styrelsen besökt Värmland två gånger under hösten 1977 för att diskutera undersökningsresultaten med företrädare för olika miljögrupper. Jag anser för egen del att det är utomordentligt värdefullt att så sker även i det fortsatta utredningsarbetet. Det är givetvis också viktigt att nära kontakt hålls

*Om bostadsför-
medlingens situa-
tion i Storstock-
holm, m. m.*

med länsläkarorganisationen i Värmlands län.

Till Gunnar Olsson vill jag gärna säga att även jag anser det utomordentligt viktigt att insatserna sker samordnat över hela landet. Det är också socialstyrelsens avsikt.

Jag vill slutligen än en gång understryka att jag ser det som utomordentligt angeläget att allt som kan göras görs för att bringa klarhet i orsakerna till de här tragiska förhållandena.

BERTIL JONASSON (c):

Herr talman! Jag tackar fru Troedsson för det senaste inlägget.

Jag är inte motståndare på något sätt till att utredningarna samordnas. Det är alldeles nödvändigt, och man måste ha ett stort och brett jämförelsematerial om man skall kunna komma till rätta med hela den här frågan. Förhållandena är ju sådana, vilket uppgifter som vi fått bevisar, att besprutningar o. d. inte har förekommit på vissa platser, men ändå kunde många otrevligheter inträffa. Då är det bra att utredningarna samordnas.

Men jag menar att om man kan få ett ökat lokalt deltagande, speciellt från länsläkarorganisationen och kanske även från andra håll, så skulle det hjälpa till att skapa större respekt för utredningen som sådan. Då kan det också bli överflödigt med onödiga misstänkliggöranden o. d., vilket eljest kan bli följderna. Detta är väsentliga saker, och därför är det nödvändigt om man verkligen går till botten med problemet.

Jag tackar än en gång för svaret.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 11 Om bostadsförmedlingens situation i Storstockholm, m. m.

Statsrådet BIRGIT FRIGGEBE erhöll ordet för att i ett sammanhang besvara dels *Karl-Erik Strömbergs* (fp) den 9 februari anmälda interpellation, 1977/78:131, dels *Tore Claesons* (vpk) den 8 februari anmälda fråga, 1977/78:282, och anförde:

Herr talman! Karl-Erik Strömberg har frågat mig hur jag ser på bostadsförmedlingens situation i Storstockholm och vilka eventuella åtgärder jag överväger att föreslå.

Tore Claeson har frågat mig om jag anser det förenligt med en social bostadspolitik att hyresvärdar avvisar hyressökande på grund av exempelvis deras låga inkomster eller arbetslöshet eller därför att de är invandrare.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Som har redovisats i årets budgetproposition pågår f. n. inom regeringskansliet ett arbete med dessa frågor. Avsikten med detta arbete är att stärka bostadsförmedlingarnas och därmed de bostadssökandes rätt. Den närmare utformningen avses att presenteras i en departementspromemoria, som kommer att remitteras till berörda instanser och myndigheter. Mot denna

bakgrund vill jag nu inte närmare gå in på de frågor Tore Claesson och Karl-Erik Strömberg har ställt.

KARL-ERIK STRÖMBERG (fp):

Herr talman! Jag ber först att få tacka statsrådet för svaret.

Bakgrunden till den här frågan är välkänd. Sedan många år har det i Storstockholm skett en koncentration av svaga befolkningsgrupper till några få kommuner. Särskilt påtaglig är den här koncentrationen i södra delen av regionen. Kommunerna Tyresö, Haninge, Huddinge och Botkyrka har socialt sett helt annan befolkningssammansättning än andra delar av länet. Resultatet blir då att några kommuner med små resurser tvingas lösa stora, för hela regionen gemensamma, sociala problem. Några andra kommuner, med stora ekonomiska resurser, tar litet ansvar.

En lång rad hyresvärdar har under många år i stort sett vägrat ta emot de hyresgäster som kan ha problem. Nu har problemen blivit så stora att verksamheten på väsentliga samhällsområden har svårt att fungera.

Den diskussion som jag här kommer att föra, och det sakmaterial som jag då för fram, ligger inte inom bostadsdepartementets ansvarsområde. Men ett sätt att angripa problemen är att öppna alla bostadsområden för samtliga grupper i samhället, och då kommer vi också till bostadsförmedlingens roll och hamnar därmed inom bostadsdepartementets område. Låt mig ta fem exempel för att belysa hur långt segregationen har gått i Storstockholm och vilka följder den har fått.

Det första exemplet handlar om invandrarna. Andelen invandrare i Stockholms län var 9 % vid halvårsskiftet 1977. Men i Botkyrka, som låg högst, var den drygt 17 %, och den ökar för varje månad. Andra kommuner med stor andel invandrare finns i både södra och norra delen av regionen. En del andra kommuner i länet har knappast några invandrare alls inom sina gränser. Nå, är det då några särskilda problem med invandrare? Ja, det är det. Invandrarnas barn behöver extra hjälp i skolan, t. ex. stödundervisning i svenska, undervisning i sitt hemspråk m. m. Blir gruppen invandrare för stor och andelen invandrare från fjärran länder mera betydande, så klarar inte skolan av situationen. Vi har i dag mycket svåra skolproblem i flera av de stora invandrarkommunerna. Andra problem som kommunerna får svårt att lösa är social och kulturell service, tolkproblem osv.

Det andra exempel jag här skall ta handlar om socialhjälp. I Stockholms län fick 7 % av befolkningen socialhjälp under 1976. I Botkyrka, som låg högst i riket, fick 13 % socialhjälp. I Haninge var siffran 11 % och i Tyresö och Huddinge 10 %. Som jämförelse kan nämnas att 1 % av invånarna i Danderyd hade socialhjälp. I Ekerö, Lidingö och Vallentuna var siffran 3 % och i Täby 4 %. Om man ser på statistiken över socialhjälp, finner man att de kommuner som har stor andel socialhjälpstagare också får betala ut en större summa till varje person än kommuner med liten andel. Bördan blir alltså dubbel.

Det tredje exemplet är skatteunderlaget. Att skatteunderlaget varierar kraftigt i Storstockholm är väl dokumenterat. De kommuner som har lämnat

Nr 89

Tisdagen den
7 mars 1978

Om bostadsförmedlingens situation i Storstockholm, m. m.

*Om bostadsför-
medlingens situa-
tion i Storstock-
holm, m. m.*

bostäder utan några restriktioner har också det lägsta skatteunderlaget, dvs. de som behöver stora skatteinkomster för att lösa svåra sociala problem har låg skattekraft. Och de kommuner som egentligen inte behöver några större skatteinkomster har den största skattekraften. Jag har helt nyligen sett resultat från utredningar i exempelvis Botkyrka kommun, som visar att de som flyttar in till Botkyrka i dag har betydligt mindre skattekraft än de som flyttar ut från kommunen, trots att kommunen ligger så oerhört lågt.

Mitt fjärde exempel handlar om sjukvården. För ett par år sedan gjordes det en undersökning av landstinget rörande sjukvårdskonsumtionen i Stockholms län. Den visade att invånarna i områden av typ Botkyrka hade ett långt större behov av olika former av sjukvård än invånarna i andra delar av länet. De hade vad man på utredningens språk kallar en kraftig överkonsumtion av sjukvård. Även här slog alltså segregationen hårt.

Det femte exempel som jag tar upp handlar om skolan. På skolöverstyrelsen finns något som heter pedagogiska nämnden. I denna nämnds redogörelse för verksamhetsåret 1976/77 diskuterar man resultaten av standardproven i årskurs 6 i sju län rörande ämnena svenska, engelska och matematik. Standardprov är betygsnormerande prov i grundskolan, och proven utarbetas av SÖ. För Stockholms län finner man kommunvis en överensstämmelse mellan resultaten av dessa prov och medelinkomsten i kommunen. De kommuner som har låg medelinkomst visar svaga resultat i standardproven, och kommuner med hög medelinkomst visar höga resultat. Eleverna i Danderyd, Täby och Lidingö hamnar högt över medelresultatet, medan eleverna i Haninge, Botkyrka och Upplands Bro hamnar långt under. Pedagogiska nämnden skriver: "Nämnden är medveten om, att inkomstfördelning, bebyggelsestruktur och social struktur i övrigt spelar en stor roll ---." Vidare heter det: "Att resultatsskillnaderna endast delvis är en utbildningsfråga torde vara uppenbart. Olikheter torde med andra ord kunna återföras på djupare liggande sociala, ekonomiska och kulturella olikheter eller olikheter i utbildningstradition och värdering av ämneskunskaper."

Man kan naturligtvis fråga sig om alla de saker som jag har räknat upp hör hemma i den här debatten. Enligt min uppfattning gör de det. Jag har med dessa enkla exempel velat visa hur långt segregationen har fortskridit i den här regionen, och jag har också velat påvisa behovet av att man vidtar olika åtgärder. De flesta har inte att göra med bostadsdepartementet, men en sak kan departementet göra: att snabbt se till att bostadsföreningarna får större befogenheter. Annars blir situationen ännu värre. Jag visade ju beträffande Botkyrka att skatteunderlaget sjunker och att antalet invandrare ökar, varför segregationen fortfarande förvärras.

I debatten har det förekommit en lång rad olika förslag. Ett är att ge bostadsförmedlingarna en ovillkorlig anvisningsrätt i fråga om alla statliga belånade lägenheter, men det är enligt min mening en litet väl drastisk åtgärd. Jag tror att man kunde börja med att pröva andra vägar. Redan i dag kan man under vissa omständigheter pröva att bostadsförmedlingen som villkor för statligt lån måste förmedla lägenheter, men hyresvärden kan då säga nej och

utan motivering avvisa den sökande. Hyresvärden har alltså ingen skyldighet att bevisa att hyresgästen är olämplig. Jag undrar om man inte kunde se över detta förhållande.

Hyresgästen har ju en laglig möjlighet att byta lägenhet. Värden kan vägra byte endast om han kan visa att bytet medför en påtaglig olägenhet. Kan man inte använda den här tekniken för att skydda fastighetsägarna mot eventuellt omöjliga hyresgäster, om man förstärker bostadsförmedlingarnas anvisningsrätt?

Jag har försökt att grundligt gå igenom statistiken över olika sociala faktorer i Storstockholm och över boendet. Då slår mig ytterligare en sak, och här tror jag man måste se på problemet ur annan synvinkel.

En stor grupp fastighetsägare inom regionen är allmännyttiga företag som ägs av kommunerna. Långt ifrån alla allmännyttiga företag i regionen har visat solidaritet. Många allmännyttiga företag har visat mycket stor solidaritet, och mot dessa skall ingen som helst kritik riktas, även om de nu säger att de inte kan ta emot fler hyresgäster som anvisas av bostadsförmedlingarna. Att vissa allmännyttiga företag nu utan skäl så hårt gallrar bland hyresgästerna måste falla tillbaka på de politiker som har ansvaret i kommunerna. Här tror jag att såväl statsrådet som alla andra som är politiskt verksamma i regionen har en stor uppgift, nämligen den att påtala bristerna och försöka få kommunalpolitikerna och kommunerna i fråga på litet bättre tankar.

Jag är också angelägen att säga att de problem som jag nu diskuterar inte har skapats på ett och ett halvt år. Ansvaret vilar inte på den nuvarande regeringen utan på den gamla. Men det faller också ett mycket stort ansvar på alla de politiker som oberoende av partitillhörighet varit verksamma i den här regionen. Man borde tidigare ha uppmärksammat problemen och försökt göra någonting åt situationen.

Vi måste, enligt min mening, med det snaraste på olika sätt försöka påverka förhållandena. En åtgärd är att förstärka bostadsförmedlingarnas ställning, en annan rent psykologiskt effektiv åtgärd skulle kanske vara att statsrådet och andra politiker i regionen agerade och på den vägen försökte skapa opinion för ett annat handlande.

När jag nu än en gång tackar för svaret på min interpellation undrar jag om statsrådet kunde säga något om när den aviserade promemorian kommer att läggas fram. Jag tycker att det är angeläget att den kommer ganska snabbt, och det har väl också framgått av vad jag har sagt. Vidare undrar jag om statsrådet möjligen kan avslöja något av de tankegångar som ligger bakom promemorian.

TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Utvecklingen i Storstockholmsområdet och i Stockholms län går mot en ny bostadskris. Ensidigt villabyggande och dåligt planerade områden med flerfamiljshus har skapat en djupgående social åtskillnad i boendet. De senaste årens minskade byggande har skapat en bostadsnöd, som i första hand drabbar ungdomar, ensamstående invandrare och människor som har slagits ut ur arbetslivet. Också de allmännyttiga bostadsföre-

Nr 89

Tisdagen den
7 mars 1978

Om bostadsförmedlingens situation i Storstockholm, m. m.

Tisdagen den
7 mars 1978

*Om bostadsför-
medlingens situa-
tion i Storstock-
holm, m. m.*

tagen utestänger nu människor med låga inkomster och sociala problem från sina lägenheter.

Den socialt inriktade saneringsverksamheten har kommit av sig. Möjligheterna att evakuera människor i saneringsmogna och förslummade hus blir allt sämre. I stället förvandlas regionens centrala delar till en marknad för bostadsspekulanter och fastighetsskojare. Allt flera lägenheter tillfaller den svarta marknaden. Övergång till bostadsrätter och lägenheter med strimlade lån innebär en möjlighet för höginkomsttagare att kombinera boendet med organiserad skatteflykt. Hyresutplundringen av breda grupper lönearbetare blir allt värre samtidigt som boendet i småhus premieras skattemässigt.

Jag har velat säga detta som inledning till kommentarerna till svaret på min fråga, som jag noterar och pliktskyldigast tackar för. Min fråga som jag framställde för en månad sedan ställdes mot bakgrunden av de uppseendeväckande uppgifter som då kom allmänheten till del om förhållandena vid bostadsförmedlingen i Storstockholm. På den månad som sedan har gått har situationen för bostadssökande som avvisas inte blivit bättre, utan förhållandena har troligen förvärrats.

Samtidigt som diskussionerna om förmenta och verkliga bostadstjuvar fördes med anledning av aktionerna i kvarteret Mullvaden på Södermalm i Stockholm kom avslöjandena om att inte bara privata utan också kommunala bostadsföretag satt i system att avvisa socialt utslagna människor och människor som på annat sätt inte passar in i det sociala mönstret.

Av svaret på min fråga framgår vad alla som något följer den bostadspolitiska debatten redan vet sedan länge, att det pågår ett arbete med att förbereda ett lagförslag som kan förändra bostadsförmedlingarnas anvisningsrätt. Det är bra, riktigt och nödvändigt att få en lagstiftning som ger samhället möjlighet att mot en hyresvärdas vilja placera en hyresgäst i en för denne lämplig bostad.

Nu är det emellertid inte det som jag har frågat om utan det är om statsrådet och därmed även regeringen anser det förenligt med en social bostadspolitik, dvs. om det är riktigt och försvarligt, om det över huvud taget skall få förekomma att man handlar så som bostadsförmedling och kommunala bostadsföretag i Storstockholm uppenbarligen har gjort.

Jag förstår inte hur man mot bakgrund av pågående arbete inom regeringskansliet kan anse sig förhindrad att ge ett svar på min fråga. Även i departementspromemorian, som nu återigen aviseras, måste väl Birgit Friggebo ha någon mening om den fråga som jag nu har aktualiserat. Ett uteblivet svar kan göra att man får den uppfattningen att regeringen anser det riktigt att kunna avvisa bostadssökande som är invandrare eller utländsk medborgare, har stor familj, är låginkomsttagare, har AMS-bidrag, är sjukpensionär eller arbetslös. Det är nämligen vad som har skett och sker dagligen i vårt land.

Nog är regeringens bostadspolitik dålig och nog har man vidtagit och föreslagit åtgärder som urholkar dess sociala innehåll, men så dålig och så utmanande kan den väl inte vara att man inte vill rätta till dessa missförhållanden. Då borde man också i klartext kunna tala om det.

Gör man inte det, så måste jag konstatera att det här handlar om att underlåta att ta itu med en asocial bostadspolitik. Jag vill därför med hänsyn till innehållet i svaret på min fråga upprepa frågan och motiveringen för densamma, och jag hoppas att jag får ett svar:

Olika kommunala bostadsföretag i vårt land har vid flera tillfällen utsatts för skarp kritik för sitt agerande i samband med anvisning av lägenheter till bostadssökande.

Det har i många fall förekommit att man stoppar hyresgäster man inte vill ha på grund av att de t. ex. har för låg inkomst, är arbetslösa eller invandrare. Samma människor har blivit avvisade hos olika allmännyttiga bostadsföretag. Det har gått så långt att exempelvis bostadsförmedlingen i Storstockholm har "hemliga" listor och en uppdelning av sökande och lägenheter i olika grupper. Enligt en undersökning från våren 1977 blev inte mindre än 30 % av de svenska och 46 % av de utländska medborgarna ej godkända som hyresgäster.

Anser statsrådet detta förenligt med en social bostadspolitik?

Statsrådet BIRGIT FRIGGEBO:

Herr talman! De fem problem som Karl-Erik Strömberg har tagit upp i sitt anförande berör inte bara bostadsförmedlingarnas förmedlingsverksamhet utan kanske främst vilken bostads- och bebyggelseplanering som de olika kommunerna tillämpar. Det är enligt min mening en viktig uppgift för kommunerna att planera för ett jämlikt boende. Det är en grundläggande förutsättning för att också bostadsförmedlingarna skall kunna sköta sitt jobb på det sätt som de vill göra det. Bostadsbyggnadsprogrammen för Storstockholmsregionen i det avseendet är i långa stycken en deprimerande läsning.

De förteelser som både Tore Claeson och Karl-Erik Strömberg pekar på, nämligen att det i vissa fall från bostadsföretagens sida ställts alltför hårda krav på hyresgästerna för att de skall få en lägenhet, motiverar att bostadsförmedlingarna ges bättre möjligheter att hävda de bostadssökandes rätt.

Svaret på Tore Claesons fråga finns faktiskt givet i mitt svar, nämligen det att vi förbereder en lagstiftning som skall ge bostadsförmedlingarna bättre möjligheter att hävda de bostadssökandes rätt.

Arbetet med departementspromemorian pågår för fullt. Inriktningen på arbetet är att det skall leda till en lagstiftning som kan träda i kraft den 1 januari 1979.

Sedan bara en liten kommentar till Tore Claesons anförande! Han talar om att regeringens politik går ut på att urholka det sociala ansvaret för bostadspolitiken. Jag skulle vilja att Tore Claeson tog fram någonting som pekar på det i de förslag som vi har lagt till riksdagen. Vi har lagt fram förslag om och riksdagen har antagit en ny bostadsförvaltningslag, där det ges möjlighet för hyresgästerna att bättre hävda sin rätt gentemot försumliga fastighetsägare. I årets budgetproposition ligger ett förslag om förbättrade lånevillkor både för bostadsbyggande i nya områden och för bostadssanering.

Om bostadsförmedlingens situation i Storstockholm, m. m.

Tisdagen den
7 mars 1978

*Om bostadsför-
medlingens situa-
tion i Storstock-
holm, m. m.*

Vi kommer också att lägga fram förslag om förhandlingsordningar på bostadsmarknaden som stärker hyresgästernas rätt. I det sammanhanget läggs också fram förslag om ökade straff för handeln med de svarta lägenheterna. Var i de förslagen visas det att regeringen inte skulle hävda en social bostadspolitik?

OSKAR LINDKVIST (s):

Herr talman! Det är naturligtvis bra om bostadsförmedlingarna får större resurser. Detta kan åstadkommas genom personella förstärkningar, men enligt min mening har frågan en helt annan räckvidd.

Först och främst måste bostadsbyggandet öka. År 1976 påbörjades drygt 55 000 lägenheter och år 1977 påbörjades drygt 52 000. Flertalet av dem byggdes som småhus och med äganderätt. Den stora katastrofala minskningen av bostäder äger rum i flerbostadshusen. Bostadsbyggandet måste upp i 75 000 lägenheter årligen. Som det ser ut nu – och med all respekt för jämförelserna mellan januari månader 1977 och 1978, som fick Svenska Dagbladet och bostadsministrarna att slå frivolter av glädje, blir sannolikt 1978 ett lika dåligt igångsättningsår som de två tidigare åren. Jag beklagar detta.

Socialdemokraterna har lagt fram förslag som skulle leda till ökat bostadsbyggande. Ett särskilt stående ränte- och amorteringsfritt lån till de flerfamiljshusbyggen som startas senast den 31 december 1978 skulle tveklöst bidra till en önskad uppgång för denna upplåtelseform, men det vill inte regeringen och de borgerliga riksdagsgrupperna vara med om. Jag menar att om vi skall kunna förstärka bostadsförmedlingen – vilket vi bör göra – bör den också få fler lägenheter att förmedla.

Regeringen fick i fjol igenom förslaget att lånegränsen för enskilda byggmästare skulle höjas från 85 till 92 % utan att något krav ställdes på dem om ändrad attityd i fråga om förmedlingen av bostäder. Det är förvånansvärt att något sådant kan få ske när bostadsmarknaden är i så oerhört stort behov av ändrade attityder! Det största motståndet mot en allsidig sammansättning av bostadsområdena ligger ju på den privata sidan. Många värdar anser att de ej behöver motivera ett beslut att vägra ta emot en bostadssökande, står det i herr Strömbergs interpellation.

Men det är inte bara fråga om att öka nyproduktionen, utan vi måste också slå vakt om de lägenheter som redan finns i flerfamiljshusen, så att denna sektor inte krymper och därmed undandras en kommunal förmedling. Om Stockholms innerstad successivt och med de borgerliga partiernas välsignelse i kanslihus och stadshus skall överföras till andelslägenheter, ägandelägenheter och bostadsrätter med s. k. strimlade lån, privatiseras viktiga delar av det nuvarande hyresbeståndet. De väldiga överlåtelsevärden som krävs för att få vara med och bo i dessa fastigheter ligger långt utanför den vanlige medborgarens förmåga. Sådana upplåtelseformer bör förhindras, om vi menar allvar med en social bostadspolitik.

Regering och riksdag måste ryta till åt de kommuner i regionen som inte deltar i den gemensamma uppgiften att tillgodose bostadsbehovet för "alla

människor". Jag instämmer helt med herr Strömberg när han i sitt inlägg sade att vi måste skapa en bostadsmarknad där alla bostadssökande har chans att få en modern bostad, och jag tycker att hans plädering här i debatten var helt riktig. Målet måste ju vara att både vid sanering och vid nyproduktion skapa socialt integrerade områden.

Från socialdemokratiskt håll har vi föreslagit att kommunerna skall åläggas att genomföra en bostadssocial inventering. I ett kommunalt försörjningsprogram skall också ingå informationskyldighet i bostadsförsörjningsfrågor. En utbyggnad av bostadsförmedlingarna är därför påkallad. Bostadsförmedlingarnas uppgift skall inte bara bestå i att förmedla bostäder. Lika viktigt är att de bostadssökande får information när det gäller alla de frågor som de kan ställa i samband med flyttning till en ny bostad.

Vi har till årets riksmöte återkommit med kravet på kommunal anvisningsrätt. En sådan ger kommunerna en reell möjlighet att anvisa bostäder till sådana bostadssökande som hittills stått utanför möjligheten att få en bostad. Ett hyresavtal kan träffas med värdarna direkt av kommunen, som på så sätt kan upphäva åtskilliga hyresvärdars ensamrätt att efter eget behag bestämma vilka bostadssökande som inte är önskvärda i en enskilt förvaltad fastighet.

Vi har från socialdemokratins sida hårt drivit frågan om kommunal anvisningsrätt. Föregående år fick vi nej från de tre borgerliga partierna. Ingen enda borgerlig ledamot av civilutskottet ansåg sig kunna stödja dessa tankegångar. Nu är motionen åter aktuell, och återigen uppstår frågan om de borgerliga partierna skall ställa sig negativa.

Herr talman! Detta är ett stort problem. Vi måste självfallet få förbättrade bostadsförmedlingar med ökade resurser och med vidgade uppgifter på boendets alla områden. Men det gäller också, som jag anförde tidigare, att öka tillgången på bostäder, att motverka alla åtgärder som krymper den sektor som omfattar lägenheter i flerbostadshus och att tvinga tredskande värdar att ställa upp och ta sitt ansvar för socialt sammansatta bostadsområden. Kommunernas makt gentemot dessa intressen måste förstärkas. Ropet från byggmästarhåll med krav på fria hyror måste tillbakavisas av regeringen med större kraft än vad man visat prov på hittills. Det finns med i bilden också ett hot från mäktiga bygg- och finansintressen som, om vi inte sätter stopp för deras framfart, i väsentliga sammanhang försöker äventyra alla åtgärder som kan vidtas mot pågående bostadssegregation.

TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag noterar att Birgit Friggebo fortfarande inte i vad jag kallar klartext har svarat på frågan om hon anser sådana åtgärder som jag nämnt i min fråga och som jag upprepade i mitt anförande förenliga med en social bostadspolitik. Hon hänvisar till svaret och säger att man där kan utläsa hennes mening om detta. Men jag tycker att statsrådet borde kunna kosta på sig att i klartext svara ja eller nej på min fråga.

Statsrådet Friggebo ställde också en fråga till mig. Genom att Karl-Erik Strömberg har ställt en interpellation har min fråga kommit att behandlas i

Nr 89

Tisdagen den
7 mars 1978

Om bostadsförmedlingens situation i Storstockholm, m. m.

*Om bostadsför-
medlingens situa-
tion i Storstock-
holm, m. m.*

samband med en interpellationsdebatt, och jag skall därför gärna försöka svara på Birgit Friggebos fråga om på vilken eller vilka punkter som den borgerliga regeringen har försämrat det sociala innehållet i bostadspolitiken.

Det första beslut som den borgerliga regeringen genomdrev var ju att man minskade behovet av egen insats för privata byggherrar från 15 % till 8 %. Det innebar en ökad subvention speciellt riktad till privata fastighetsägare. Detta går ut över de allmännyttiga bostadsföretagen och får negativa konsekvenser för hyresgästerna. Det innebär ökade möjligheter till privatisering och självklart därmed också negativa konsekvenser för hyresgästerna. Detta är alltså en sådan åtgärd som jag talade om i mitt tidigare inlägg.

En annan åtgärd är det förslag om förändring av räntesubventionerna som finns i en regeringsproposition i år. Man föreslår visserligen att räntesubventionerna skall förbättras något för hus som påbörjas under 1977 och 1978, men samtidigt försämrar man räntestödet för alla hyreshus, bostadsrättshus och småhus genom att minska räntebidragen från den 1 januari 1980. Man ger en summa som motsvarar ungefär 20 milj. kr. med ena handen, men man tar tillbaka sju gånger mera, ca 140 milj. kr., med den andra handen. Det är exempel nr 2 som jag nu kan erinra mig.

Låt mig också i detta sammanhang nämna att den borgerliga regeringen har infört en särskild lånevgift på statliga lån trots att det inte fanns några som helst motiv för att göra det. Det har inneburit en fördyring som hyresgästerna fått betala och som på det sättet också bidrar till den sociala urholkning som jag talat om.

Dessutom har den borgerliga regeringen inte gjort någonting för att förbättra förhållandena på olika områden som skulle kunna komma hyresgästerna till del. Den försämring genom förkortningen av amorteringstiden för markförvärvslånen som genomfördes strax innan den borgerliga regeringen tillträdde har ju den borgerliga regeringen, om den hade velat, haft möjlighet att rätta till genom att införa längre amorteringstider och bättre villkor, som skulle göra det möjligt för kommunerna att förvärva mark som behövs bl. a. för bostadsbyggande.

Jag har nämnt detta, herr talman, rätt upp och ner som svar på Birgit Friggebos fråga om jag kunde ge exempel på sådana åtgärder som har bidragit till att ytterligare urholka den sociala bostadspolitiken.

KARL-ERIK STRÖMBERG (fp):

Herr talman! Jag har med tillfredsställelse noterat att statsrådet aviserat en ändring av bestämmelserna från den 1 januari 1979. Jag tror att det är väsentligt, och jag tackar för det beslutet.

Statsrådet berörde frågan om att man borde kunnat få en mer allsidig sammansättning av olika bostadsområden. Det tror jag att man måste med all kraft verka för i den här regionen. Men vi har ett problem, och det är att övertyga alla kommuner att vi skall medverka i denna allsidiga utbyggnad av nya bostadsområden. Problemet visar sig på det sättet att vissa kommuner vill fortsätta med ett alldeles speciellt byggande – kanske nästan enbart

småhus. Då är det svårt att få en allsidig sammansättning. Det finns andra kommuner som har mycket goda möjligheter att bygga hyreshus, som också har byggt väldigt mycket sådana, men som nu av olika skäl inte vågar fortsätta. Detta är ett stort problem som jag tror att vi alla måste hjälpas åt att försöka lösa. När några få kommuner har fått ta ett orimligt stort ansvar påverkar det hela regionen och därmed även de andra kommunerna.

Det har varit intressant att läsa den utredning som gjorts om Tensta och Rinkeby. Jag vet inte om statsrådet haft möjlighet till det, men jag har läst den det senaste dygnet. Det bor 30 000 invånare i det området. Det är bara 5 % av Stockholms invånarantal och alltså en liten del av Stockholms kommun. I utredningen beskrivs de svårigheter man har trots stora resurser.

Slutligen vill jag göra en liten kommentar till Oskar Lindkvists anförande. Det är ändå så att den stora segregationen här i Storstockholm, åtminstone vad söderkommunerna beträffar, har skett under de allra senaste åren när vi har haft ett överskott på lägenheter i de här kommunerna. Visst är det viktigt att få upp ett bra och tillräckligt stort bostadsbyggande, men det måste också bli en sådan styrning att inte några kommuner får ta alla problemfall.

Statsrådet BIRGIT FRIGGEBÖ:

Herr talman! Oskar Lindkvist har naturligtvis rätt: För att det skall bli en rättvis fördelning av hyresgästerna och för att bostadsförmedlingarna över huvud taget skall kunna anvisa lägenheter vill det till att det finns lägenheter att anvisa. Därför är det viktigt att vi får ett ökat bostadsbyggande och också en ökad sanering inne i städerna.

Oskar Lindkvist var väldigt mycket inne på just bostadsbyggandet. Låt mig då säga att socialdemokraterna för debatten som om minskningen av tillgången på bostäder skulle ha skett under den allra senaste tiden. Under de tre åren 1973–1975 låg ianspråktagandet av lägenheter i landet på ca 80 000 per år. 1976 och 1977 låg i anspråktagandet på ca 59 000 lägenheter. Det betyder att det stora raset när det gäller ianspråktagande av lägenheter skedde mellan 1975 och 1976, då det blev 20 000 lägenheter färre – alltså långt innan den här regeringen tillträdde.

Det är riktigt att vi hade en minskad igångsättning i bostadsbyggandet under våren förra året. Men det skedde en kraftig återhämtning under hösten, som ledde till att vi i december hade en igångsättning som låg på 40 % mer än i december 1976. Och för januari månad 1978 låg igångsättningen på 20 % mer än i januari 1977. Det är den högsta igångsättningen i januari månad sedan 1974. Det här kan vara en tillfällig uppgång, men jag tror inte det. Jag tror att det är ett direkt resultat av de åtgärder som regeringen har vidtagit för att förbättra möjligheterna att producera nya bostäder – bl. a. förbättringen i långivningen, som innebär att man höjer lånetaket oftare, och sänkningen av den garanterade räntan.

Låt mig bara som en liten kommentar till Tore Claesons anförande säga att jag inte tycker att det var så speciellt radikala åtgärder som han gav exempel på, som på något vis skulle ha kunnat urholka den sociala bostadspolitik. Ett införande av en förmedlingsavgift på något hundratal kronor för

Om bostadsförmedlingens situation i Storstockholm, m. m.

*Om bostadsför-
medlingens situa-
tion i Storstock-
holm, m. m.*

upptagande av lån och för övertagande av lån tror jag inte har någon avgörande betydelse för den sociala bostadspolitiken.

OSKAR LINDKVIST (s):

Herr talman! Jag och Birgit Friggebo är alltså överens om att vi måste öka bostadsbyggandet därför att det är en avgörande förutsättning för att bostadsförmedlingarna skall kunna spela en viktigare roll vid fördelningen av bostäder. I samband med detta ökade bostadsbyggande är det viktigt att vi kan intressera kommunerna för att planera in allsidigt sammansatta bostadsområden. För att lösa den uppgiften måste vi ge kommunerna ökade möjligheter att trycka på värdarna – vare sig det är kommunala bostadsföretag eller som i normalfallet de privata hyresvärdarna – så att de medverkar i den önskvärda produktionen, som kan leda till att vi får socialt allsidigt sammansatta bostadsområden.

Det har varit budskapet i det anförande jag höll tidigare i den här debatten. Min övertygelse är alltså att det är den vägen vi måste gå. Jag redovisade också de förslag som har lagts fram från socialdemokratiskt håll, och jag noterar att Birgit Friggebo inte med ett ord har kommenterat det.

Birgit Friggebo sade att det största raset kom 1975–1976, att det således skedde innan vi fick en borgerlig regering. Nu är det ju så, Birgit Friggebo, att vi här i riksdagen antog ett bostadsförsörjningsprogram på en miljon lägenheter under en tioårsperiod. Det programmet genomfördes, med ett varierande antal bostäder varje år, men genomsnittet låg på ungefär 100 000 lägenheter per år. Den omständigheten att vi 1976 och 1977 har det lägsta antalet igångsatta lägenheter på decennier fritar på intet sätt regeringen från sitt ansvar. Min förmodan, och jag skulle vara jätteglad om jag fick fel på den punkten, att det 1978 kommer att bli ett bostadsbyggande på mellan 50 000 och 55 000 lägenheter – det är alltså sannolikt – innebär att vi inte öppnar möjligheter att få fram flera bostäder att förmedla.

Jag ironiserade litet över Birgit Friggebos uttalande i Svenska Dagbladet för några dagar sedan. Det visade sig att vi i januari 1978 fått en igångsättning på 4 000 lägenheter. Då skyndade sig Birgit Friggebo att säga att det var ett resultat av regeringens politik för att stimulera byggandet. Det är ett mycket djärvt påstående. Om Birgit Friggebo tittar på statistiska centralbyråns statistik och jämför pågående produktion i slutet av januari 1977 med pågående produktion i slutet av januari 1978, skall hon finna att den pågående produktionen har minskat med 2,4 %.

Om man, för att fortsätta sifferexercisen, multiplicerar denna igångsättnings-siffra, 4 000, med 12 månader finner man att vi under 1978 skulle komma upp i 48 000 lägenheter. Det är många mindre än vad Birgit Friggebo föreslagit i bil. 16 till årets budgetproposition.

Men jag vill inte fortsätta exercisen med siffror. Jag tycker att det är ganska meningslöst. Vi borde i stället försöka inrikta våra krafter på att se vad vi gemensamt kan göra för att lösa ett av nutidens största problem, nämligen bostadssegregationen, och leda över utvecklingen mot socialt sett allsidigt sammansatta bostadsområden. Det är mitt stora intresse, och jag tycker att vi

hellre skulle diskutera det seriöst än slå varandra i huvudet med siffror för att visa vem som är bäst och vem som är sämst. Det är en angelägenhet för alla politiker i dagens Sverige.

TORÉ CLAESON (vpk):

Herr talman! Införandet av en förmedlingsavgift på något hundratals kronor var, menade statsrådet Friggebo, inget särskilt väl valt exempel på att man urholkar den sociala bostadspolitiken. Men jag vill nog påstå att allt som medför ökade kostnader för hyresgästerna och som kan bidra till att förvärra segregationen, åtskillnaden i boendet mellan olika kategorier människor, bidrar till att minska de sociala inslagen i bostadspolitiken. En urholkning av den sociala bostadspolitiken har, menar jag, framför allt skett genom underlåtenheten från både den tidigare socialdemokratiska regeringen och den nuvarande borgerliga regeringen att ta itu med bristerna, orättvisorna och spekulatjonen på bostadsmarknaden i alla dess olika led.

Låt mig sedan, herr talman, återknyta till resonemanget om bostadsförmedlingen. Det bär mig emot litet, men jag måste faktiskt upprepa min fråga om statsrådet Friggebo anser det förenligt med en social bostadspolitik att hyresvärdar avvisar hyressökande t. ex. på grund av att de har låga inkomster, är arbetslösa eller invandrare. Alldeles bortsett från vilket slags arbete som pågår i departementet, vilka förberedelser som görs för en ny lag om anvisningsrätt när det gäller bostadssökande, tycker jag att det borde vara möjligt för statsrådet Friggebo att ge ett rakt svar på den frågan. Jag vill därför nu hemställa att statsrådet Friggebo ger ett besked på den punkten.

De kommunala bostadsförmedlingar som fortfarande finns kvar gör knappast skäl för sitt namn, eftersom de inte längre förmår tillgodose dem som har social förtur. På en alltmer privatiserad bostadsmarknad och med en krympande bostadsproduktion får bostadsförmedlingarna allt färre lägenheter att förmedla, och de bostadssökandes situation blir alltså alltmer förtvivlad. I det läget frågar jag landets bostadsminister, som handlägger den delen av bostadsfrågorna, om hon anser att avvisning av bostadssökande av skäl som jag flera gånger har anfört är förenlig med en social bostadspolitik. Det måste väl gå att få ett svar på den frågan.

Statsrådet BIRGIT FRIGGEBÖ:

Herr talman! Regeringens bostadspolitik är social. Som svar på Tore Claesons fråga har jag sagt tidigare, och jag upprepar det nu, att i vissa fall ställs det från bostadsföretagens sida alltför hårda krav på hyresgästerna för att de skall få en lägenhet. Det motiverar att bostadsförmedlingarna ges bättre möjligheter att hävda de bostadssökandes rätt. Vi har ett arbete på gång i departementet som kommer att bilda grund för en lagstiftning längre fram. Det är svaret på Tore Claesons fråga.

Jag är glad för att Oskar Lindkvist inte vill ha debatten om olika siffror hit och dit som vi skall dunka varandra i huvudet med. Anledningen till att jag tog upp den frågan var bl. a. den debatt som förs av socialdemokraterna, där de hävdar att det har skett en radikal förändring av bostadsbyggandet sedan

*Om bostadsför-
medlingens situa-
tion i Storstock-
holm, m. m.*

den nya regeringen tillträdde. Jag har velat peka på att det har skett en förbättring på grund av de åtgärder som vi har vidtagit.

I sitt första anförande tog Oskar Lindkvist upp flera frågor som jag här inte har velat gå in på. Vi kommer den här veckan att lägga fram en proposition i riksdagen som berör flertalet av de frågor som Oskar Lindkvist tog upp.

Jag skall ta fasta på Oskar Lindkvists förslag att vi gemensamt skall försöka få i gång ett ökat bostadsbyggande. Vi har framlagt förslag i riksdagen för att ge förutsättningar för ett sådant ökat bostadsbyggande, men sedan är det kommunerna som har huvudansvaret för att det genomförs i tillräcklig omfattning och på sådant sätt att vi får en bättre social struktur i våra bostadsområden. När jag åker runt i kommunerna gör jag vad jag kan för att sprida opinion härvidlag. Och låt mig avslutningsvis bara ge ett exempel på detta, nämligen det jag tog upp tidigare. Läsningen av bostadsbyggnadsprogrammen t. ex. från Storstockholmsområdet är i vissa fall deprimerande, när det gäller dels omfattningen av bostadsbyggandet, dels inriktningen.

TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Jag nödgas konstatera att statsrådet Friggebo inte har gett ett klart besked. Att hon säger att det i vissa fall ställs alltför hårda krav på bostadssökande och att man därför förbereder en lagstiftning som skall ge större möjligheter att anvisa bostadssökande lägenhet är inte vad jag frågat efter. Jag och alla andra som följer den bostadspolitiska debatten känner till att ett sådant arbete pågår sedan lång tid tillbaka. Jag tror att ett rakare besked och ett klart avståndstagande från de avvisningar som skett på sådana här grunder skulle hjälpa bostadsförmedlingarna, de människor som handlägger dessa frågor i de kommunala allmännyttiga bostadsföretagen och inte minst de bostadssökande själva, och det skulle ge litet större rättvisa i de här sammanhangen redan nu och före den 1 januari 1979.

Jag är ledsen för att statsrådet Friggebo inte ansett sig kunna uttala sig klarare på den här punkten. Jag är ledsen på bostadsförmedlingarnas, de kommunala bostadsföretagens, men framför allt på de bostadssökandes vägnar. Det är framför allt för de utslagna människornas skull som jag är ledsen att behöva notera detta.

OSKAR LINDKVIST (s):

Herr talman! Det hör naturligtvis till Birgit Friggebos uppgifter att försöka övertyga oss om att regeringen fört en konstruktiv bostadspolitik. Men det är nog en bostadspolitik som jag inte tror att Birgit Friggebo själv är särskilt nöjd med. Igångsättningen 1976 och 1977 är så låg att vi måste gå 25 år tillbaka i tiden för att hitta dess motsvarighet. Jag var tidigare av den uppfattningen att vi för ett ögonblick skulle lägga siffrorna åt sidan, men nu kommer Birgit Friggebo tillbaka och säger att det skett en radikal förändring av bostadspolitiken. Om en radikal förändring är detsamma som en förbättrad bostadspolitik, så måste jag konstatera att hennes uttalande inte är med sanningen överensstämmande. Sakförhållandet är helt enkelt, Birgit Friggebo, att det är dåligt ställt på bostadsbyggandets område. Jag föreställer mig att det är få,

oavsett partipolitisk tillhörighet, som kan känna sig nöjda med den låga igångsättning som nu är aktuell.

Sedan säger Birgit Friggebo att vi gemensamt skall hjälpas åt. Jag anser att vi skall göra det, och Birgit Friggebo måste ju medge att vi från socialdemokratins sida ställt konstruktiva förslag. Vi har lagt fram förslag om ränte- och amorteringsfria lån för den del av byggkostnaderna som ligger mellan den övre statliga lånegränsen och produktionskostnaden just för att få ned boendekostnaderna för dem som skall flytta in i dessa fastigheter. Vi har dessutom lagt fram en rad andra förslag, t. ex. om avsevärt bättre bostadsbidrag än vad regeringen föreslagit i sin budgetproposition. Vi har också lagt fram förslaget om kommunal anvisningsrätt. Ännu har Birgit Friggebo icke sagt någonting om detta förslag, som jag anser vara ett nödvändigt lagförslag för att komma till rätta med alla dem som inte vill ställa upp och medverka till allsidigt sammansatta bostadsområden.

Jag hävdar mycket bestämt att de som vi här skall kritisera är de mäktiga byggintressen som är verksamma på det privata området och som i alltför liten utsträckning medverkat till att ta emot hyresgäster. Jag menar att vi behöver ett lagförslag som ger kommunerna möjlighet att ändra på det förhållandet – och det kan man inte göra om inte vi i riksdagen är beredda att vidta kraftåtgärder för att få igenom sådana lagar att vi kan komma till rätta med de privata intressena.

Detta är viktigt att slå fast. Om vi skall stimulera till en ökad bostadsproduktion och förbättra kampen för ett socialt boende är det viktigt att lägga åt sidan de små skärmytslingarna och försöka hitta konstruktiva lösningar. Hitintills är det bara det socialdemokratiska partiet i riksdagen som både 1976 och 1977 och nu också 1978 lämnat konkreta förslag på hur vi skall komma till rätta med problemen.

Jag är litet besviken över att Birgit Friggebo inte anser sig behöva göra något som helst uttalande om innebörden av dessa förslag, som samtliga är ägnade att motverka den boendesegregation som vi alla tycker så väldigt illa om.

Statsrådet BIRGIT FRIGGEBO:

Herr talman! Jag tror att de bostadssökande är bättre betjänta av att regeringen föreslår och riksdagen sedan antar lagar som gör att bostadsförmedlingarna får bättre verktyg för att hävda de svagas rätt till bostad än av välvilliga uttalanden från ett statsråds sida.

Jag har inte, Oskar Lindkvist, velat förlänga den här interpellationsdebatten med att ta upp alla de socialdemokratiska förslag som räknats upp. Vi framlägger som sagt en proposition i den här veckan som berör nästan samtliga dessa förslag.

Vi har lagt fram olika förslag för att möjliggöra ett ökat bostadsbyggande. Och man kan då inte komma ifrån – när man ser på de olika siffrorna – att vi fått ett ökat byggande igen. Det hävdas att förra årets igångsättning var den lägsta sedan kriget och liknande. Men det är ett faktum att 51 000 lägenheter igångsattes 1975, att 57 000 igångsattes 1976 och att 53 000 igångsattes 1977.

*Om bostadsför-
medlingens situa-
tion i Storstock-
holm, m. m.*

Det är de siffror som gäller.

Men jag lämnar gärna den här sifferexercisen när vi nu är överens om att vi tillsammans gentemot kommunerna också skall hävda att de skall genomföra ett ökat bostadsbyggnadsprogram.

TORE CLAESON (vpk):

Herr talman! Låt mig med anledning av vad Oskar Lindkvist yttrade i slutet av sitt anförande säga: Jag vill inte på något sätt förta värdet av de socialdemokratiska förslag som Oskar Lindkvist räknade upp, men jag vill gärna till protokollet notera att på samtliga punkter föreligger det också förslag från vänsterpartiet kommunisterna, förslag som jag nog menar är bättre än de socialdemokratiska.

Jag vill också notera att det är glädjande att socialdemokraterna på flera olika punkter när det gäller bostadspolitiken har kommit med konstruktiva förslag sedan de lämnade regeringen. För kommunisternas del hälsar vi det naturligtvis med tillfredsställelse.

Jag vill till sist säga att de bostadssökande självfallet är bättre betjänta av lagar och bestämmelser som ger dem de rättigheter som borde vara självklara – om man inte bara betraktar detta med bostaden som en social rättighet som ett honnörssord utan verkligen vill genomföra det i praktiken. Men det har faktiskt rätt stor betydelse för vad vi kallar den allmänna opinionen och behandlingen av olika ärenden, om landets bostadsminister gör ett klart och otvetydigt uttalande i den riktningen att hon betraktar sådana här avvisingar som skett som oförenliga med en social bostadspolitik.

OSKAR LINDKVIST (s):

Herr talman! Jag vill inte förmäna Tore Claeson rätten att för riksdagsprotokollet påpeka att även vpk har lagt förslag på de här områdena. Men jag bestrider mycket bestämt att det socialdemokratiska partiets intresse för bostadsfrågorna skulle ha tagit sig konkreta uttryck sedan det miste regeringsmakten. Det är bara det, Tore Claeson, att segregationsproblemet har fått mycket stora dimensioner, och det är på det området som det är viktigt att lägga manken till för att lösa problemen.

Jag skall sluta debatten för mitt vidkommande med att nämna några siffror som är obestridliga – jag har hämtat dem från bostadsstyrelsen, och jag utgår från att det är siffror vi kan använda utan att beskylla varandra för felaktigheter. Jag talar nu till riksdagsprotokollet.

1974 färdigställdes lägenheter i flerfamiljshus till ett antal av 38 750. 1975 uppgick antalet till 27 450, 1976 till 15 600 och 1977 till 14 000.

Det är de faktiska siffrorna, och sedan kan var och en efter eget intresse roa sig med att se vad som har skett när det gäller bostadsproduktionen i det här landet.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 12 Anmäldes och bordlades

Propositioner

- 1977/78:106 om anslag för budgetåret 1978/79 till byggnadsarbeten m. m.
inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde
1977/78:112 om riktlinjer för fiskeripolitiken, m. m.

Nr 89

Tisdagen den
7 mars 1978

§ 13 Anmäldes och bordlades

Justitieutskottets betänkanden

- 1977/78:21 med anledning av propositionen 1977/78:77 om vissa frågor
rörande trafik med motorredskap och traktorer jämte motion
1977/78:22 med anledning av propositionen 1977/78:100 såvitt gäller anslag
till domstolsväsendet m. m. utom allmänna förvaltningsdomstolarna
jämte motioner
1977/78:23 med anledning av propositionen 1977/78:100 såvitt gäller anslag
till polishus, m. m. jämte motioner
1977/78:24 med anledning av propositionen 1977/78:100 såvitt gäller anslag
till allmänna förvaltningsdomstolarna, m. m.

Kulturutskottets betänkande

- 1977/78:18 med anledning av propositionen 1977/78:100 såvitt gäller anslag
till allmänna kulturändamål, teater, dans och musik, film, litteratur och
folkbibliotek, bildkonst samt arkiv, kulturminnesvård, museer och utställ-
ningar jämte motioner

Näringsutskottets betänkanden

- 1977/78:38 med anledning av propositionen 1977/78:101 med förslag om
tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1977/78 såvitt gäller vissa
anslag inom industridepartementets verksamhetsområde
1977/78:39 med anledning av motion om ökat samhällsinflytande över
läkemedelsindustrin
1977/78:40 med anledning av motion om viss utbildning av offentliga
styrelseledamöter i banker

§ 14 Anmäldes och bordlades

Motioner

- 1977/78:1760 av *Ingvar Svanberg m. fl.*
1977/78:1761 av *Lars Werner m. fl.*
med anledning av propositionen 1977/78:96 om medelstillskott till Luos-
savaara-Kiirunavaara AB för att upprätthålla viss sysselsättning

Tisdagen den
7 mars 1978

*Meddelande om
frågor*

§ 15 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 7 mars

1977/78:334 av *Rune Johansson* i Åmål (s) till industriministern om sysselsättningen i Fengersfors:

Driften vid Fengersfors Bruk kommer att läggas ned, därför att regeringen vägrade att bevilja statligt stöd. Ett helt samhälle kommer att lamsläs, då inga andra sysselsättningsmöjligheter finns att erbjuda.

Med hänvisning till det anförda vill jag ställa följande fråga till industriministern:

På vilket sätt och när ämnar regeringen vidta åtgärder som tryggar nya jobb för dem som nu blir arbetslösa i Fengersfors?

1977/78:335 av *Lena Hjelm-Wallén* (s) till statsrådet Britt Mogård om regeringens ståndpunkt till visst uttalande rörande skolan:

I ett tal vid Ingenjörsvetenskapsakademien i förra veckan uttalade statssekreteraren i utbildningsdepartementet bl. a. att skolan "producerar halvbildade medelmåttor med betydande kunskapsbrister".

Med anledning härav ber jag att få ställa följande fråga till statsrådet Mogård:

Står regeringen bakom denna syn på den svenska skolan eller är statsrådet beredd att ta avstånd från uttalandet av sin närmaste politiske tjänsteman?

1977/78:336 av *Sture Ericson* (s) till bostadsministern om tidpunkten för regeringens beslut i visst stadsplancärende:

Regeringen har sedan mer än tre månader haft möjlighet att ta slutlig ställning till förslaget till stadsplan för externcentrum i Marieberg, Örebro kommun, enligt 26 § byggnadslagen. Som underlag för beslutet har regeringen bl. a. enhälliga yttranden från länsstyrelsen och statens planverk. Ett slutligt fastställande av planförslaget skulle medge flyttning av Örebro Konsums stormarknad från ett mer än tioårigt mycket dåligt provisorium i en lagerlokal i ett industriområde.

Vad är orsaken till regeringens förhållning av ärendet, och när kan beslut i frågan väntas?

1977/78:337 av *Pär Granstedt* (c) till bostadsministern om den miljömässiga ambitionsnivån vid planeringen av nya bostadsområden:

Många kommuner eftersträvar numera att åstadkomma bättre boendemiljöer i nybyggda bostadsområden. Detta sker bl. a. med hjälp av arkitektävlingar och genom okonventionella plan- och byggnadslösningar. Statliga bestämmelser försvårar dock en sådan politik.

Vilka initiativ är bostadsministern beredd att ta för att underlätta kommuners strävanden att höja den miljömässiga ambitionsnivån vid planering av nya bostadsområden?

1977/78:338 av *Sune Johansson* (s) till industriministern om åtgärder för att bevara sysselsättningen i Åmotfors:

I Åmotfors, som är beläget inom Eda kommun i västra Värmland, har sysselsättningsläget blivit ytterst prekärt i samband med att Vänerskogs AB beslutat lägga ned massatillverkningen vid Åmotfors Bruk. 145 arbetstillfällen försvinner. Vänerskog har utlovat ca 20 av de berörda ersättningsjobb inom annan tillverkning.

Möjligheten att finna nya arbetstillfällen i Åmotfors är för dem som berörs ytterst begränsad och kompliceras ytterligare av att Åmotfors andra stora tillverkningsföretag, Norma Projektilfabrik, befarar att nödgas minska sysselsättningen med ca 100 personer fram till 1980. De väntade minskningarna vid Norma Projektilfabrik beror på att försvarets materielverk har aviserat att man under perioden 1978–1982 kommer att kraftigt minska sina beställningar av ammunition.

Uppsägningar av personal vid Åmotfors Bruk har påbörjats, och några nya arbetstillfällen finns inte att tillgå.

Med anförda skäl får jag ställa följande fråga till industriministern:

Vilka åtgärder ämnar industriministern och regeringen vidta för att skapa ersättningsjobb för de arbetstillfällen som försvinner i Åmotfors?

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 17.07.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Solveig Gemert

Nr 89

Tisdagen den
7 mars 1978

*Meddelande om
frågor*